

NYERE TID

THOMAS RIIS: *Should Auld Acquaintance Be Forgot... Scottish-Danish relations c. 1450-1707*. Odense University Studies in History and Social Sciences, vol. 114, 2 bind. Odense University Press 1988, 296 + 393 s.

Der er skrevet meget i den sidste tid om Skotlands relationer til udlandet – dog mest i form af korte afhandlinger og konferenceindlæg, hvor facetter af dette identitetsbevidste lands forhold til resten af Europa ofte enkeltvis er taget op til genvurdering. Riis' foreliggende værk er af en ganske anden natur, grundet som det er i et enormt og systematisk udvalgt kildemateriale og en stramt afgrænset problemstilling. Det drejer sig ikke om en komparativ analyse af to nordeuropæiske lande, set med hinandens øjne, ej heller – trods et indledende kapitel, som gør grundigt rede for diplomatiske relationer i perioden 1450-1603 – om egentlig gensidig kontakt i bredere forstand. Hovedemnet er skotsk immigration til Danmark, og i mindre grad i omvendt retning – frem til den tidlige danske enevælde.

Kriterierne, som nævnes side 11, viser tydeligt, hvor svær og til en vis grad vilkårlig den egentlige identifikation af skotter i Danmark uundgåeligt har været. Riis tager i første del fire grupper immigranter op til undersøgelse, nemlig handelsmænd og håndværkere, soldater og embedsmænd, kulturformidlere og flygtninge. Dernæst kommer overblik over de tre vigtigste koncentrationer af skotter, nemlig i Helsingør, Malmø og København. I sidste del beskrives et antal danskere i Skotland gennem hele perioden. Bind 2 indeholder tabelværk, et enormt biografisk stof opdelt alfabetisk på geografiske afsnit, hvortil kommer kilde- og litteraturfortegnelse.

Der er desuden et billedmateriale, der til dels – som »lampen« i østgavlen af St. Nikolajkirken i Køge (s. 66) en gang gjorde – hjælper den, som går på opdagelse. Men det må siges, at det alligevel til tider synes svært at få overblik over stoffet: man savner en bredere begrundelse for, hvorfor netop denne gruppe er blevet så grundigt undersøgt. Ældre arbejder over skotsk emigration nævnes kort i indledningen, men Riis forsøger ikke at sætte sit eget, alsidigt spredte og imponerende materiale ind i den bredere sammenhæng, som efterhånden foreligger. Måske – ligesom med Riis' værdifulde bidrag til fattigforskningen i nyere tid – vi kan vente mere fra denne kant?

Thomas Munck

CARSTEN PORSKROG RASMUSSEN, HANS SCHULTZ HANSEN, KAARE ULRICH JESSEN, KLAUS THINGHOLM KRISTENSEN (udg.): *Det danske godssystem – udvikling og afvikling 1500-1919*. Århus – Forlaget HISTORIA 4 – 1987. 240 s.

I det sidste årti er der blevet vist en stigende erkendelse af, at godsbrugets og godsejerens synsvinkel også hører med i landbrugshistorien. Vel især Thorkild Kjærgaard har gjort opmærksom på at Landboreformerne skyldtes andet end filantropi og humanisme. Godsbruget var indtil fæstegodsets bortsalg utvivlsomt